

Фальклор: тэорыя і практыкі

У Мінску прайшла VIII Міжнародная навуковая канферэнцыя «Аўтэнтчны фальклор: праблемы захавання, вывучэння, успрымання». Арганізатар гэтага прадстаўнічага форуму — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Падчас канферэнцыі з дакладамі выступілі аўтарытэтных навукоўцы з Расіі, Славакіі, Латвіі, Кітая, айчынныя даследчыкі. Аdblыліся канцэрты «Фальклор беларускай глыбіні», «Традыцыі і пераемнікі», майстар-класы вядучых спецыялістаў у галіне даследавання фальклору.

Мэта канферэнцыі — прадэманстраваць сучасны стан беларускай фалькларыстыкі не толькі як тэарэтычнай, але і як практычнай дысцыпліны. Праблематыка дакладаў закранула шматлікія сферы даследавання: вывучэнне нематэрыяльнай культурнай спадчыны, выкарыстанне набыткаў народнай культуры ў адукацыйнай прасторы, праблемы народных спеваў і этнаінструментазнаўства. А спецыяльнай тэмай сёлетняй канферэнцыі з нагоды святкавання 100-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова стаў унёсак роду Куляшовых у вывучэнне і папулярызаванне фальклору.

Падчас прэзентацыі аўтэнтчных калектываў «Фальклор беларускай глыбіні» сталічныя слухачы мелі магчымасць пачуць «аўтэнтчны гук» беларускіх этнаграфічных рэгіёнаў Падзвіння і Прыбужжа. Гэтым разам у камернай зале ўніверсітэта культуры выступалі дзіцячы фальклорны танцавальны калектыв «Катрынка» з горада Высокае Камянецкага раёна і аўтэнтчны спеўны гурт «Матырынская спадчына» вёскі Матырына Ушацкага раёна. Рэпертуар старэйшых выступоўцаў пераважна складаўся з цыкла каляндарна-абрадавых песень і побытавых танцаў, у той час як выхаванцы Цэнтра дадатковай адукацыі г. Высокае дэманстравалі стылізаваны пад эстрадныя варыянты як народных спеваў, так і танцавальных. Але рабілі гэта шчыра, і адчувалася, што за аснову ўзяты менавіта першасныя формы фальклору, крыху «прыпраўленыя» акадэмічнымі формамі харэаграфіі і вакальнага выканальніцтва.

Багатая праграма была запланавана на майстар-класы. Прафесар Расійскага

інстытута гісторыі мастацтваў, што ў Санкт-Пецярбургу, Ігар Маціеўскі вызначыў механізмы вырашэння экапсіхалагічных праблем традыцыйнага вакальнага і інструментальнага музыцыравання на практыцы, прадэманстравалі інавацыйную методыку працы з асобамі, не знаёмымі з асновамі музычнай тэорыі, і правёў паралелі з навучаннем музыцы метадам аўдыявізуальнага пераймання, характэрнага для фальклорнай музыкі. Алесь Жура, вядомы майстар музычных інструментаў і выканаўца, які стаяў каля вытокаў адраджэння дударскага руху Беларусі, распавёў пра свае ўласныя напрацоўкі ў традыцыйным музыцыраванні на дудзе, крытычна прааналізаваў сучасны стан вырабу і вызначыў хібы і становічы вынікі рэвіталізацыі гэтага інструмента.

Кіраўнік гурта «Катрынка» Ларыса Лізюкіна пры падтрымцы сваіх навучэнцаў пазнаёміла прысутных якраз з неапрацаванымі варыянтамі танцаў Прыбужжа, далучыўшы да танцаў і наведвальнікаў, і выступоўцаў майстар-класаў. Лідар гурта Maskackas spēlmaņi Анс Берзінь распавёў пра музычную культуру Латгаліі і беларуска-латвійскага памежжа, пасля чаго працягнуў танцавальную тэматыку. Адначасова граючы акампанементам на гармоніку і паказваючы той ці іншы танец, Анс апантана навучаў наведвальнікаў майстар-класаў латышскай народнай харэаграфіі, якая мае шмат агульнага з беларускай.

А вось на прэзентацыі традыцыйнай культуры ў маладзёжных асяродках «Традыцыі і пераемнікі» Берзінь прадэманстравалі ігру на гуслях і спевы, замацаваўшы поспех майстар-класаў. Гурт «Кальханка» Ларысы Рыжковай, які ў гэтым годзе адзначае 25-гадовы юбілей, у чарговы раз парадаваў яркім выступленнем дзяцей. Адмыслова для ўдзелу ў імпрэзе сабраўся гурт, у які ўвайшлі Яўген Барышнікаў, Стась Чавус, Алесь Жура і Дзяніс Сухі. Хлопцы зухвата выканалі некалькі найгрышаў на дудзе, скрыпках, бубне і нават балалайцы, стварыўшы магічную тканіну з музыкі, якая зачаравала публіку. Выступілі калектывы кафедры этналогіі і фальклору БДУКіМ «Этнасуполка» пад кіраўніцтвам Таццяны Пладуновай, «Вяснянка», «Страла» пад кіраўніцтвам Эвеліны

Лідар гурта Maskackas spēlmaņi Анс Берзінь.

Шчадрыной, «Рапе» і зборны калектыв «Талака» пад кіраўніцтвам загадчыка кафедры Вячаслава Калацэя. Гучалі дуды, барабаны, скрыпкі, дыятанічныя цымбалы і, канечне, спевы. Вядучыя замежныя і айчыйныя навукоўцы-ўдзельнікі, наведвальнікі канферэнцыі высока ацанілі мастацкі ўзровень пераймання і выканальніцтва традыцыйнай беларускай музычнай культуры. Гурт «Ветах», адзін са старэйшых беларускіх калектываў дударскай і смыковай музыкі, паставіў яркую кропку ў фінале імпрэзы, далучыўшы глядачоў да дзеі, што адбывалася на сцэне, праз візітку Беларусі — рытуальны танец «Лявоніха».

Сёлетняя канферэнцыя была багатая не толькі на колькасць фалькларыстаў-навукоўцаў, але і на колькасць практыкаў — спевакоў і музыкаў. Арганізатары форуму здолелі замацаваць лепшыя напрацоўкі мінулых гадоў і зладзіць усе мерапрыемствы на высокім узроўні. Яны праходзілі пры поўных аўдыторыях і канцэртных залах. Гэта сведчыць і пра цікавасць сталічнай публікі да народнай культуры.

Вячка КРАСУЛІН,
фота аўтара